

"Lesi", Nano humb mazhorancen

KERKESA

Hetim parlamentar tenderave té Nanos nga 1 janari i 2002

INTERVISTA

Shefi i FMN, Otters:
Shqipëria me një rritje ekonomike 6 %

MO

Vlorë-Gjirokastér-Elbasan, reshet sjellin përmbytje dhe errésirë

ILVUaL

Shpëtohet nga mbytja cifti austriak në Karaburun

MAQEDONI

Pse dhe si déshtoi Referendumi antishqiptar

Historianët shqiptare kanë frikë nga epoka e Luftës së Ftohtë

PANAIKI

Tiranë, lexuesit tanë dashuri platonike me lëbrat. Fenomeni

SERIA B

Bogdani e Berhami: Verona e shqiptarëve, futbollin me té bukur

fiv floa

I MADH DHE I SIGURT

Ne pwgu4 e!

Liude +395 422 7159
Ü**ne: +381138249**1
sump: +3w9215\$1

PARLAMENT Me 70 vota kundér, 62 pro dhe 5 abstenime, deputetët i kanë thënë mbrémé "JO" heqjes sé imunititetit té botuesit Nikollé Lesi pas padis é "pér fyerje dhe shpifje" nga Xhoana Nano. Pronari i "Koha Joné" realizon një mbrojtje spektakolare. Paraqet dokumenta sekrete kundér Kryeministrat pér trafikun e arméve dhe vrasjen e Shkallnurit.

Reagon Nano: Hetime deklaratave, cénogné siguriné kombétare

Faqë 23

Deputeti i "Bombe" i "Koha Joné", Nikollé Lesi, dje në seancën parlamentare ku i votua imuniteti

ISA

I dbnuar me burgim të perjetshem per 5 vrasje

Vendimi: Lirohet nga burgu Elidon Kotorri

Ndryshon masa e sigurise per Elidon Kotorrin. Gjykata e Lartë ka vendosur dje t'i jape fund "odisës" sé gjatë per ish-té denuari me "burgim te perjetshem". Elidon Kotorri duke vendosur lirimin e tij per té vazduhar gjykimin ne masën "arrest shqipë". Vendimi eshtë dhënë dje nga Kolegji i Gjykates sé Lartë, i cili mori ne shqyrtin kerkesen e bëre nga avokati mbrojtës i té pandehurit. Gjatë seancave të funditish hidenuarime burgim te perjetshëm, kishte zgjedhur si mbrojtës té tij avokatin Spartak Ngjela Në seancën e djeshme...

Të gjithë, verduhja për të cilën u almissua Kotorri

Page 6

Ji
Vajza vret babain dhe dorëzohet: w dhunoj

Zhdukja mister e 20-vje4arit pas kthimit nga Italia

KrimibrendL3fanvijcskagoditursë isht një lumi e përfshinë Mëditea Nje vajze 31 vjece, Nusha Gjerqa ka gdhuan me breshëri automatike té atin e saj, Mark Gjetgjin, pasi nuk e ka duruar dhtmeneushtwarndgj54.. Page 7

Na rastet e zgjedhjeve se personatitete té lërtat shtetëine".

Eshët e dukshtë se paslja pri-

vatë e zanjes Nano, nuk e përgjig-

përbushjen e ketyre detyrimeve

politikeperdeputetëtemajtë.Ndaj,

fitojaembremshmesfidesezotit

Lesi, bëhet edhe md e rënë për

Paiùnë Socialiste. Fas me humb-

jen e kesdje betejë, që ka rend né

kurthiin e Kryetarit té saj Patas

Nano. I cili, duke dashur té fitoje

politildsht, aje betejë private té

bashkëshortessëtij, provokoizbu-

llim, e një realiteti té bidhur per té

e Kryeministri. Humbjet e

mazhorancen parlamentare per té

geverisur

makina ime
Oferta e re e ATLANTIK

PAGUAN MAKINEN 1UAJ!

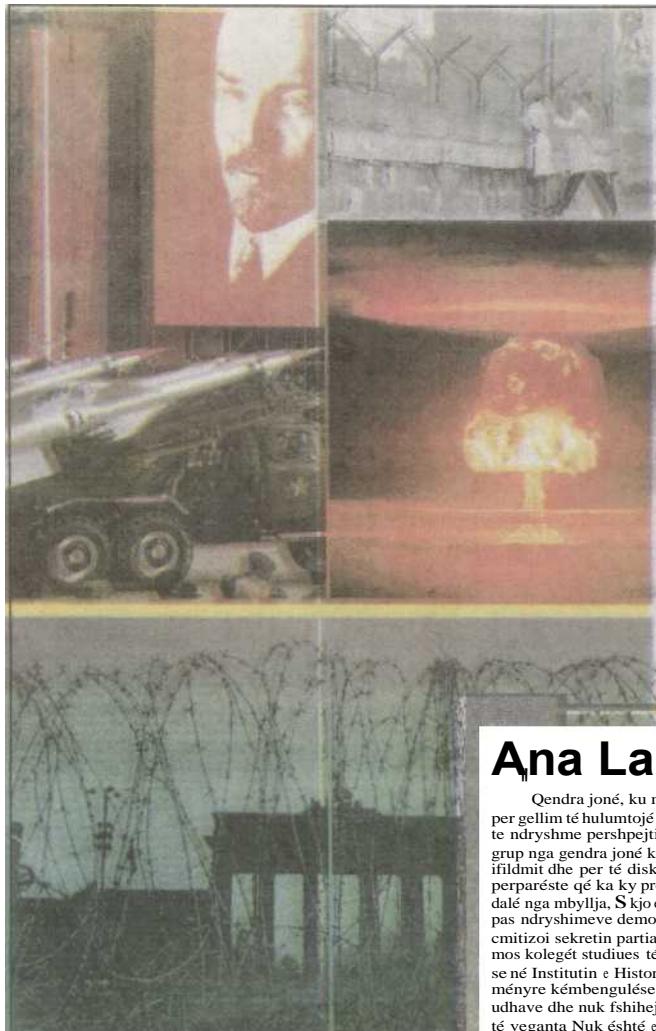
Prof. Sinani: Historianet, frike" nga lufta

Né konsultén e bér dje né Qendrén e Arkivave, éshté folur pér problemet e historianéve shqiptaré dhe pérgasjen e ndrojtur qé i béné ata Luftés sé Ftohté. Nje gamé e gjeré problematike ka dalé nga shqyrtimi i problemeve, qé lidhen me deklasifikimin e materialevé, por edhe me veté punén e Arkivit

Ben ANDONI

Kamjaftuardjevendosja e historiane dbe e zyrtaré te arkivate shqiptare ne njé tryezé té pérbashket, qé menjehere te lindé debati ne sallén e konferencave té Arditit Qendror. Né konsultén, e bashkëorganizuar nga Qendra Shqiptare e Historisë sé Luftës sé Ftohté dhe Drejtoria e Arkivave, kanegeneprezidenti Presidenti i "Cold Ear International Project History", si edhe shume perfagesues te ndryshém té arkivate historiké te vendit. Christian Ostermann, presidenti dhe Hersberg, ish-presidenti i kétij projekt, pas korteziq sé rastit, ia kane lénopin nre fushë perfagesuesve shqiptaré, qé e kane rishkelmuar menjehere.

Ndér ta emra te shqar si Prof. Xhelal Gjecovi, Prof. Gazmend Shpuza, Prof. Shaban Sinani, Prof. Luan Malltezi, Prof. Ana Lalaj, Prof. Beqir Meta kane treguar problematikén e madhenevend, gëldhetme angazhimin e arkiva dhe indiferencén e historianeve shqiptare né lidhje me to. Ana Lalaj, si kordinatore e Projektit per Shqipériné, u ka kerkuar té pranishmeve, qé téjéné sa me realisté dhe té shpalosin té gjithé problematikén e tyre. Ndërsa, Prof. Shaban Sinani, drejtore i Arkivave Qendrore, kagene konkretiné përcaktimet dhe kambrojturpunéne institucionit te tij. Né element, qe éshët konfumuar gjithses dhe nga historiane te tjerë. "Nje nga problemet me té mëdha, qé hasen né kohë tone, eshtë pikërisht indiferanca e studjuesve, ka thënë shkoqur ai Por, edhe frika per tiu shmhanguar këtyre temave (diku iu referuar Luftës sé Ftohté)". Pér té evokuar mungesén e intereset stëudjuesve shqiptare, al ka pérmanduar faktin, se Jane rrëth 100 doktorante té hugi, qé menen me probleme té ndryshme, gelidhen me Shqipériné e kohëve moderne, ndersa "Klasa intelektuale shqiptare ka ndrojtje per hystorien e saj moderne. "Pér me teper, ka shtuar studjues i njohur, -duket sehistoria, mbaronë tekstet tonanëtin 1944. Ka njé draujtje të madhe psilogjike", u éshët drejtuar al studjuesve shqiptare. Ai ka gené i hapur dje per problemin e deklasifikimit, qé duhet t'i shërbej publikut dhe duhet jetët i menjeheshem Njé nga pataaardheshet e tij, Prof. Malltezi, ka vleresuar pimén e Arldvave dhe ka thënë se icý éshët fié institucion qé po evolon dhe ka vleresuar ekipin e tij. Ndërsa eshtë ndalur né problemet e ii it te dhë angazhimi. Lalaj, drejtoresha e Institutit té Histicore, ka theksuar se ky lig éshët bashkëkohor, ndersa problemet eshte me implementhin e tij. Mé i ashper né

Alauazh grafit par Luftës e Ftohtë

vlerësimet, kagené, ndërejtoti i Institutit té Histicore, GjeQovi, qé ka referuar atukethetë. "Kavertete liri akademike, nuk ka pengesanekëtedrejtum, por pengesat janë gjetur. Af ka pérmandur se atij vjet, Arkivi, i ka ktjuar probleme me manjen e kujtimeve té disa prej personazheve të Kohës sé Luftës me argumentin e thjeshtë, se duhej njé lejdeh nga famila e aQ, që do vi merreshin dokument. Ai ka pérmandur si veshtrirësi dhe pamundësi edhe faktin, se shumë na njerezite asajkojehane ende gjallë. Prof. Gjecovi ka pérmandur se ka ragime, ka shumë presion nga fié kategoripseudosh. Ndërsa eashët ndalur dhe ne problemi mediatik dhe ne daljen e njé hùrmacioni té madh, qé jetet krejt i deformuar né mediani. Median e la bëté përgëgësé per shume dezinformir, tie, kanë lojuar njeklimjotim rëpervlerësitin e asaj kohe. Prof Si-

nanit, i éshët drejtuar direkt per pengesat, qé al ka pasur dheiakujtuarses pastigji, mediakundrejtkerkesper materiale, duhet t'i jetet ajo qé kérkon.

Vargun e problemeve perdeklasifilmindhëseksin e historianëve, e ka shuar dbe historiani Beqir Meta, qé ka referuar pos té tjerave dhe kushtet jo té mira te Ark vit dhe ka pérmandur kuotat e fotokopijimit té kétij instituticoni, qé duhet thënë se jene te larta. "Në Amerike mund té fotokopjosh per 15c në Arkiva, ndersa tek ne deri né 50c" - ka thënë ai, qé ka pérmandur - dhe disa shqetesime, qé dëtihet thënë se kanë kultur. Ine indiference, ngapunonjesit Arkivit.

Projekti per deltasifi ëndrrn dukej se lidahte ne impijnët, të macit të listo-risoneze zyrtarë, qe duitet thene se e kishin té lehtë, té transferoningshitine nefajtjot kudo, pervee, vetes sé tyre.

Cfard eshtë "Cold War

International Project History"

Projekti Ndérkombetar i Historisë sé Luftës sé Ftohtë eshtë njé initiative ndérkombetare, qe u themelua pas ndryshimeve politike të vitezë '90 dire shperberjës se Traktatit të Varshaves. Në fakt, kjo iniciativë, funksionon ne kuadër të Programit "Partnership per Page", qe u themelua nga NATO, per vendet joanetare, qe synojne té anetarësohen atje. Ky projekt, qé tashme, ka marrë formen e një organizate jogevitare, mbështetet nga Akademia e Shkencave te Mbrotjtes prane Qendrës Gannish te NATO-s ne Gjermani; mbështetet nga Universiteti "George Washington" ne SHBA; dhe Departamenti i Shtetit te SHBA-së, Prof. Ana Lalaj eshte drejtuese e Qendres Shqiptare te Studimeve të Luftës sé Ftohtë këtu ne Tirane, degë e Projektit Ndérkombetar te Historise sé Luftës sé Ftohtë.

Shqipëria ka njé ligj per dëklasifikimin, i cili eshtë hartuar me asistencia te keshilltar. Ve te institucioneve te specializuara ne këtë fushë dha ka hyre ne fiji me 1999, ndersa aktet nenligjorekane inbaruarne 2001. Drejtora e Sigurimit të Informacionit té Kla.sifikuar, qé varet nga Klyministria, nxitë deklasifikimin, njësuarne gjithë nietet e burimeve ardhore. Viti i shkuar u miratau njé ligj i ri per ardhvat, ne te cilir politika e aksessës éshtë regjulluar ne mënyre identike me vendimin 13/2000 te Keshillit të Edropës "Pér njé pohistik té pérbashket né fushen e aksesit".

Deklasifikimi ka bere që té nitet numri i njerezve kerkues. Kështu, ndërit tonë janë rrëth 25 studjues, qe u shtohet njé total prej 100 studjuesit huj, qé puojujnë né Arkivin e Shtetit. Nje anitje e madhe e Arkivave eshtë se katë mem-odzuar përskrimet e 1.5 milionë dokumenteve, per të cilat ekzistojnë 10 milione mundes kerdmë automatik. Nje vit me pas, té gjithë e t'ekojnë atë on-line ne éesite-in: www.alarchive.etval

Ana Lalaj:

Qendra jonë, ku manin pjesë disa studiues dhe arlavistë, eshte modeste dhe ka per gellim té hulumtoj doku mentar arkivore per Luftën e Ftohtëdhe té nxise ne rrugë te ndryshme perspektivës e procesit të deklasifikimit té kétij dokumenteve. Njé grup nga gendra jonë ka gene ne Washington DC pertu' njohur me praktikat e deklasifikimit dhe per té diskutuar me historianë dhe arkivistë amerikanë per koston dhe perparëste qé ka ky proves per shogerine, e sidomos per shogër éc a sapo é dalë nga mbyllja. S kjo e jona Procesi: [deklasifikimi](#) té dokumenteve ne Shqipëri nis pas ndryshimeve demokratike. Lidj i vitit 1993, spas te cilit "Ardvat janë te hapura", emtizito sekretari partit dhe shitetëro komunist dhe vertet ne gezoit te gjithëve, sdom kollegët studiues té periuades sé Luftës II Botërore dhe té pastutës. Une e di këtë, se né Institutin e Historise té Akademise se Shkencave pothuajse ne gdo mbledhje, iré mënyre këmbojësë shprehë nevoja e kështuimi me dokumentet e ketyre periuðave dho nuk fshihet deshperrimi per [retushimin](#) e fotografive apo té dokumenteve té veganta Nuk éshët e rastit qé njé artikujt e parë qé u botua né fillun té ndryshimeve demokratike eshtë aí Prof. Stefanq Pollos, drejtoret té atehershëm té Institutit të Historise: "Mbi histografinë shqiptare eshtë ushtruar dhunë". Arkivat e mbylltra ishin njé segment i asaj dhune. Hapi i hedhur atekohë mendoj se shprehet [përkujdesje](#) pér té véne né zgjidhje [një sigetësim](#)".

Dokumenta té deklasifikuara qé ruhen né AQSH per raportet e Shqipérise me bllogjet politike-ushtarake (para deklasifikimit: Tepér sekret)

1.Leta té Kështijet Ministrave dëgjtar mbledhjen se Komitet Politik Konsultativ te Traktatit të Vanhavës né lidhje me fësene bérë RPSH përtë marë pese në mbledhjen e kétij traktati me datën 19janar 1965 ne Varshavë (AQSH, E490.V1965, D301.53-24,26).

2.Note : Ministrit sé Punew të lashtëm drejtave greverive të vendave anetare të Traktatit të Varshaves, mbi denoncimin e mbledhjes sé Komitetit Politik Konsultativ te Traktatit të Varshavës ne Bukureshtkom. 1966.

(AQSH, E490.V1966, D228, R.1-10)

3.Denoncimi i Traktatit te Misisë, Bashkëpunimit dho Ndihmë Reciproke midis RP té Shqipërisë dho: RP ti Bullgarisë, RP té Hungari, RD Gjermani, RP té Poloni, RP té Rumania, Bashkëpunit dho Republikave Socialiste Sovjetike dhe Republikës (ekosllavake).

(AQSH, E490.V1968,291,1,6-12,15,23)

4.Raport mbi avillimin e punimeve né Mbledhjen e Bukureshtit me pjesëma Wn e përfagësuesve té partive komuniste dhe punotore.

notrazi si përgjedhjet e mbajtur nga delegacioni i PPSH né këtë mbledhje.

(AQSH, F.14/AP, OVI.1960, D.6, fl.4-5.10-11-18, 19, 23, 24, 28, 30-31,36-37, 43-44, 49, 50, 63-64, 71-73,81-82, 8485)

6.Leter e KQ i I 1 drejtuar KQ ti PK (b) dho Qeverisë Sovjetike, 6 konik 1961, per arsyet : shkëtënimë té marrëdknieve midis dy vendave.

AQSH,F.14/AP.OV1961,D.31, 11.102,103,109,115,116,122,123,124,129-130,134-135,139,140,144-145

7.Piçocerfiati i mbajtur ne mbledhjen e Bynde Politike, té KQ i TPPSH me datën 5.12.1961: "Mbi prejene marrëdhënieve diplomatike midis BRSS dhe RPSH".

AQSH E74/Ap, OVI.1962, D.2, R154.151,159,163,165,101..